Tieto-osasto / Turvallisuus
Kimmo Kiiski

9.5..2016

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä alkolukkolaiksi ja laiksi ajokorttilain muuttamisesta (HE 68/2016 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitun hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyyn liittyen.

Alkoholi on tieliikenteen suurimpia onnettomuusriskiä lisääviä tekijöitä. Viime vuosina noin joka viidennessä kuolemaan johtaneessa liikenneonnettomuudessa on ollut osallisena päihtynyt kuljettaja. Vaikka huumausainerattijuopumusten määrä on jo noin 30 % kaikista rattijuopumuksista, alkoholirikostorjunta on tärkeää liikenneturvallisuustyötä.

Päihteiden käytöstä johtuvia onnettomuuksia pyritään vähentämään liikennevalvonnalla sekä valistuksella ja kampanjoinnilla. Näköpiirissä on, että tekniikan merkitys valvonnassa korostuu. Alkolukon on todettu olevan tehokas tekninen väline rattijuopumusten ennaltaehkäisemisessä ja niiden käyttö on lisääntymässä Euroopassa.

Hallitus esittää säädettäväksi uuden alkolukkolain, johon koottaisiin alkolukon hyväksymiseen, markkinoille saattamiseen ja käyttöön koskeva sääntely. Sääntely kattaisi alkolukolla valvotun ajo-oikeuden, koulu- ja päivähoitokuljetukset sekä niin sanotun terveysperusteisen alkolukon käytön. Muu käyttö tieliikenteessä jäisi lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on poistaa lainsäädäntöä rasittavaa tulkinnanvaraisuutta ja puutteellisuuksia sekä saattaa lainsäädäntö johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi. Tärkeä tavoite on henkilötietojen käsittelyn suojan parantaminen. Uudella sääntelyllä pyritään myös lisäämään alkolukkojen käyttöä ajokiellon vaihtoehtona ja laskemaan alkolukko-ohjelman hintaa.

Lakikokonaisuuden selkeyttä ja havainnollisuutta parannetaan normien määrää vähentämällä. Yksittäisten säännösten kirjoitustapaa täsmennetään, yksinkertaistetaan ja nykyaikaistetaan. Tällä tavalla toimien sääntelykokonaisuuden koherenssi paranee.

Esitys tukee hallitusohjelman mukaista säädösten sujuvoittamisen kärkihanketta ja norminpurkua: kolme lakia sekä niiden nojalla annetut asetukset kumottaisiin. Lakimuutoksilla selkeytettäisiin sääntelyä ja vähennettäisiin hallinnollista taakkaa.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi alkolukon hyväksymisestä liikenteeseen annettu laki, alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta annettu laki sekä alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa annettu laki sekä näiden lakien nojalla annetut asetukset.

Liikenteen turvallisuusvirastolle säädettäisiin uusi lainsäädännön valvontatehtävä. Tehtävän edellyttämistä toimivaltuuksista säädettäisiin tarkkarajaisesti. Lakiin esitetään myös kevyttä ilmoitusmenettelyä viranomaisvalvonnan mahdollistamiseksi. Ilmoitus olisi edellytys alkolukkojen markkinoille pääsyn kannalta. Ilmoitus tehtäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Alkolukkolaissa olisi säännökset alkolukon asentamisesta, huoltamisesta, kalibroinnista ja käyttämisestä ajoneuvossa. Alkolukko tulisi asentaa ajoneuvoon niin, että lukko olisi aina ajoneuvoa kuljetettaessa toimintakykyinen. Alkolukkoon ei saisi asentaa siihen kuulumattomia laitteita tai ohjelmia. Manipuloitujen alkolukkojen käyttö ajossa kriminalisoitaisiin.

Alkolukolla valvotussa ajo-oikeudessa alkolukon toimintaperiaatteita ja prosesseja kehitetään. Valvotussa ajo-oikeudessa alkolukon käyttötietojen tallentamiselle valmistajan tai sen edustajan tietojärjestelmään luovutaan. Alkolukkojen valmistajat tai niiden edustajat eivät enää toimittaisi tallennettua virhe- ja vikatietoa poliisille. Sen sijaan ajo-oikeusvalvonnassa hyödynnetään alkolukkolaitteen teknisiä ominaisuuksia, jotka määriteltäisiin Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä. Valvonnan painopiste siirtyisi myös alkolukolla valvotussa ajo-oikeudessa rattijuopumusten tilannetorjunnan suuntaan.

Alkolukkojen valmistajille ja niiden edustajille Suomessa säädettäisiin kolmen kuukauden siirtymäaika, jonka kuluessa ne tekisivät uuden lain mukaisen toimintailmoituksen Liikenteen turvallisuusvirastolle. Siirtymäaika mahdollistaa sen, että liiketoiminta ei keskeydy.

Myös ajokorttilakia täydennettäisiin ja muutettaisiin. Kaikki kuljettajien ajo-oikeuteen liittyvät asiat sisältyvät mahdollisen muutoksen jälkeen ajokorttilakiin.

Ajokorttilakiin sisällytettäisiin säännökset alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta, sen määräämisestä ja kestosta, ajokortin luovuttamisen edellytyksistä, ohjelmassa käytettävästä ajoneuvosta sekä alkolukolla valvotun ajo-oikeuden peruuttamisesta. Samalla säännöksiä täsmennettäisiin.

Alkolukolla valvottua ajo-oikeutta pyytäisi edelleen rattijuopumuksesta epäilty, jolla on vakinainen asuinpaikka Suomessa ja joka ei olisi muusta syystä ajokiellossa. Pyyntö olisi mahdollinen joko poliisille esitutkinnan aikana tai käräjäoikeudelle syytteen käsittelyn aikana. Painopisteen tulee olla poliisille tehdyissä pyynnöissä, siksi poliisilla säilyy tärkeä informointivelvoite rattijuopumuksesta epäillyille.

Valvottava olisi myös uuden lain myötä vastuussa valvotusta ajo-oikeudesta aiheutuvista kustannuksista.

Ennen esitettävän lain voimaan tuloa valvotussa ajo-oikeudessa olevat henkilöt suorittaisivat ajo-oikeutensa loppuun ajo-oikeuden määräämishetkellä olleen lainsäädännön mukaisesti.

Kimmo Kiiski
Liikenneneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi